

SCHEMA ECO-COMUNITARĂ DE MANAGEMENT DE MEDIU ȘI AUDIT (EMAS) – INSTRUMENT ÎN EVALUAREA PERFORMANȚELOR DE MEDIU ALE ORGANIZAȚIILOR NAȚIONALE

Ș. I. dr.ing. Ion DURBACĂ,
Universitatea „Politehnica” din București

Activează la Facultatea Inginerie Mecanică și Mecatronică
a Universității „Politehnica” din București, catedra Echipamente de proces.

REZUMAT. Lucrarea reprezintă un îndrumar selectiv și necesar tuturor organizațiilor naționale (publice sau private) cu privire la „Schema Eco-Comunitară de Management de Mediu și Audit (EMAS)” - instrument de management pentru companii și alte tipuri de organizații, ce permite evaluarea, respectiv îmbunătățirea performanței lor de mediu. Participarea la EMAS fiind voluntară, se adresează acestora, în vederea înregistrării și implementării acestui sistem și se bazează pe o schemă armonizată a întregii Uniuni Europene, cu obiective de îmbunătățire a performanței de mediu a organizațiilor prin angajamente proprii de evaluare și reducere a impactului acestora asupra mediului.

Cuvinte cheie: poluare, performanță, implementare, înregistrare, îmbunătățire, impact.

ABSTRACT. The paper represents a selective training material which could be necessary for national organizations (public or private) regarding “Eco-Management and Audit Scheme (EMAS)” - a management tool for companies and other types of organizations which allows evaluation and improvement of the environmental performances. Participation in the EMAS is voluntary so it addresses to those regarding the enrollment and implementation of that system and relies on an harmonized scheme of the entire European Union with the objective to improve the environmental performances of the organizations by engaging their own evaluation and reducing their impact on the environment.

Key words: pollution, performance, implementation, enroll, improve, impact.

1. CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE

Creșterea cerințelor legale și a sensibilității pieței față de aspectele legate de performanțele de mediu ale organizațiilor, cât și implicațiile procesului de Integrare Europeană, face ca practicile europene în managementul mediului (EMAS) să devină instrumente de referință pentru îmbunătățirea performanțelor de mediu ale tuturor organizațiilor din România și pentru punerea în valoare a acestor performanțe – în cadrul Pieței Comune Europene.

În prezent, organizațiile din țările Uniunii Europene (ca și cele care au relații comerciale sau parteneriale cu astfel de organizații), depun eforturi serioase pentru implementarea acestor sisteme de ecomanagement, prin introducerea acestor instrumente în noi domenii de activitate și grupe de produse și servicii.

Spre deosebire însă, de majoritatea companiilor europene, cele românești resimt o lipsă generală de informare în acest

domeniu, iar responsabilitatea pentru performanțele de mediu rămâne, de obicei, în sarcina conducerii organizațiilor, adică a unui număr mic de persoane foarte ocupate, care desigur, au numeroase alte priorități. Din această cauză a apărut necesară implicarea cu maximă intensitate atât a autorităților centrale de mediu, cât și unor grupuri de experți din sistemul de învățământ universitar, institute naționale de cercetare-dezvoltare etc., pentru transpunerea Regulamentului european nr. 761/2001 [1] privind participarea voluntară a organizațiilor la schema de management de mediu și audit – EMAS, prin elaborarea corespunzătoare a reglementărilor legale în vigoare cu privire la procedura de organizare și coordonare a schemelor de management de mediu și audit (EMAS) în vederea participării voluntare a organizațiilor naționale la aceste scheme.

Globalizarea problemelor de mediu provoacă îngrijorări din ce în ce mai mari, iar organizațiile sunt tot mai

interesate să realizeze și să demonstreze o performanță ecologică sănătoasă, prin controlarea impactului activităților, produselor și serviciilor lor asupra mediului. Ele efectuează „auditări” pentru a aprecia performanța lor ecologică. Totuși, aceste auditări nu sunt suficiente pentru a asigura că performanța unei organizații nu numai că întrunește, dar va întruni și în viitor cerințele legale.

Standardele Managementului Mediului (cum ar fi EMAS-ul și seriile de standarde ISO 14000) constituie un etalon după care organizațiile își pot măsura performanța.

2. PREZENTARE EMAS

EMAS-ul reprezintă sistemul European de management de mediu și audit, care permite participarea voluntară a organizațiilor ce desfășoară activități cu impact asupra mediului (companie, corporație, firmă, întreprindere, autoritate sau instituție, o parte sau o combinație a acestora, cu răspundere limitată sau cu orice alt statut juridic, publică sau privată care are propria structură funcțională sau administrativă), la schema comunitară de management de mediu și audit în scopul îmbunătățirii continue a performanței de mediu.

EMAS, ca instrument de management pentru organizații ce permite evaluarea și îmbunătățirea performanțelor lor de mediu, este definit prin:

- Sistemul de Management de Mediu (SMM) – componentă a sistemului de management general – care include structura organizatorică, activitățile de planificare, responsabilitățile, practicile, procedurile, procesele și resursele pentru elaborarea, implementarea, realizarea, analizarea și menținerea politicii de mediu.

- Îmbunătățirea continuă a performanței de mediu, reprezentând procesul anual de creștere a rezultatelor cuantificabile ale sistemului de management de mediu, în funcție de abordarea pe care organizația o are față de problemele semnificative de mediu, conform politicii, obiectivelor și țințelor sale de mediu.

Relația dintre mediu și activitățile socio-economice se poate prezenta sintetic prin evaluarea impactului pe care activitățile economico-sociale îl au asupra mediului și se realizează pe 2 direcții principale:

- una, cu caracter obligatoriu, pentru obținerea de către agenții economici a unor avize, acorduri, autorizații de funcționare în raport cu instituțiile abilitate pe linia protecției mediului. În această situație, formele de evaluare a impactului ecologic sunt reglementate prin legislația cadru națională de mediu și detaliate prin legislația secundară și terțiară națională din domeniile respective;

- cealaltă, cu caracter voluntar, prin care agenții economici, stimulați de anumite avantaje potențiale, se angajează să-și îmbunătățească performanța de mediu. În acest caz, formele de evaluare a impactului ecologic sunt

reglementate de standardele menționate (seria ISO 14000, EMAS) care au o recunoaștere la nivel internațional, european și național.

Primul lucru care poate fi subliniat în acest articol, este faptul că Sistemele de Managementul Mediului au fost gândite ca instrumente voluntare, cerute doar de relațiile parteneriale și de piață, și nu impuse prin cerințe minime legale.

2.1. Caracteristicile EMAS

EMAS-ul întrunește următoarele *caracteristici*:

- reprezintă o reglementare europeană cu cerințe precise;

- este valabil numai în Spațiul Economic European;

- necesită audit extern obligatoriu;

- solicită publicarea obligatorie a rezultatului după audit;

- respectarea legislației este o cerință;

- îmbunătățirea continuă a performanței de mediu este o necesitate;

- poate fi aplicat la întreprinderi industriale, autorități, organizații și instituții de orice fel și la orice nivel: birouri, ateliere, fabrici, lanțuri de magazine, ferme, primării, spitale, universități, școli, porturi;

- reprezintă un sistem intern de management „a la carte”;

- conduce la îmbunătățirea continuă și prevenirea poluării;

- impune audit: la maximum 3 ani;

- necesită bilanț ecologic exhaustiv conform unor criterii stabilite în prealabil;

- constituie referință la utilizarea celor mai bune tehnici disponibile (BAT);

- este o continuare a ISO 14001, fiind o variantă „mai evoluată”;

- este perfect compatibil cu seria ISO 14000, seria ISO 9000, OHSAS.

2.2. Scopul și obiectivele EMAS

Promovarea îmbunătățirii continue a performanțelor de mediu prin EMAS are ca *scop* principal:

- dezvoltarea și implementarea SMM-ului (Sistemul de Management de Mediu);

- evaluarea performanțelor de mediu prin auditare;

- oferirea informațiilor legate de performanțele de mediu pentru public.

Obiectivele sunt definite de:

- îmbunătățirea performanței de mediu;

- conformarea cu legislația din domeniu;

- informarea publicului asupra măsurilor luate în domeniul protecției mediului.

Îmbunătățirea continuă a performanțelor de mediu ale organizațiilor, sunt realizate prin:

- elaborarea și implementarea de către organizații a sistemelor de management de mediu;
- evaluarea sistematică, obiectivă și periodică a performanței acestor sisteme;
- furnizarea informațiilor privind performanța de mediu și menținerea unui dialog cu publicul și cu alte părți interesate din afara organizațiilor;
- implicarea activă a angajaților în organizarea și în instruirea proprie, adecvată, inițială și avansată, care să le permită participarea activă la elaborarea și punerea în aplicare a sistemelor privind solicitarea angajaților, orice reprezentant relevant al acestora trebuind să fie implicat.

2.3. EMAS – performanță, credibilitate, transparență

În majoritatea cazurilor, companiile românești au relații parteneriale cu firme din țările europene, astfel ca EMAS (instrument recunoscut și utilizat în spațiul european) pare din acest punct de vedere mai atractiv. În alte cazuri însă, având clienți din țări din afara Europei, firmele se pot orienta către ISO 14001.

Implementarea SMM conform EMAS cât și ISO 14001 este desigur posibil și există suficiente motive pur economice pentru a proceda în acest fel.

Performanța: EMAS este o schemă de management de mediu voluntară, bazată pe o schemă armonizată a întregii Uniuni Europene, cu obiective de îmbunătățire a performanței de mediu a organizațiilor prin angajamente proprii de evaluare și reducere a impactului lor asupra mediului.

Credibilitate: Prin natura externă și independentă a înregistrării și a procesului de verificare, EMAS asigură credibilitatea publică și încrederea că schema include sistemul de management și declarația de mediu.

Transparența: Informarea publică cu privire la performanța de mediu a organizației este un aspect important al obiectivului schemei. Aceasta se realizează prin declarația de mediu care oferă informații publicului asupra impactului de mediu și performanța organizației și a modului în care organizația se implică activ prin angajamentul săi în implementarea schemei. Logo-ul EMAS (fig. 1) poate fi aplicat pe diverse produse, fiind un instrument vizual atractiv care demonstrează angajamentul organizației de îmbunătățire a performanței de mediu și indică încrederea informațiilor oferite.

• **Pașii implementării (înregistrării / certificării) EMAS.** În vederea înregistrării / certificării EMAS, trebuie parcurși următorii pași:

- identificarea și prioritizarea aspectelor de mediu;
- organizația trebuie să ia în considerare atât aspectele de mediu directe, cât și cele indirecte ale activităților, produselor sau serviciilor sale;

- identificarea aspectelor de mediu pe factori de mediu: deversarea în apă, emisii în aer, zgomot, scurgeri în sol și în pânza freatică, deșeuri, utilizare energie/apă, substanțe și preparate periculoase etc.;
- stabilirea obiectivelor și țintelor de mediu;
- implementarea unui sistem de management de mediu;
- identificarea prevederilor legale și a altor cerințe;
- stabilirea și ierarhizarea pe niveluri de competență a tuturor responsabilităților din cadrul managementului general al organizației;
- instruirea și conștientizarea angajaților (protecția mediului, protecția muncii, PSI);
- comunicarea internă și externă.

Fig. 1

• **Avantajele înregistrării / certificării EMAS.** Prin înregistrarea / certificarea EMAS, organizațiile pot beneficia de următoarele *avantaje*:

- păstrarea și îmbunătățirea imaginii interne și externe a organizației;
- menținerea unor relații de bună colaborare cu autoritățile de mediu;
- diminuarea sau reducerea riscurilor de răspundere penală și juridică;
- reducerea costurilor de operare (economisirea consumurilor de utilități: energie electrică, apă, combustibili, materii prime);
- creșterea profitului organizației prin majorarea ofertelor de vânzare pe piețele europene

3. DEFINIREA CADRULUI LEGISLATIV ȘI INSTITUȚIONAL

Cadrul legislativ în care se aplică aceste practici, este așadar unul foarte general și nerrestrictiv și este specific mai ales practicilor europene (transpuse deja în legislația românească) – EMAS, pe când alte practici similare sunt implementate fără un suport legislativ specific, pentru că majoritatea lor au fost concepute și sunt în continuare dezvoltate mai ales de către companii și organizații non-guvernamentale.

În ciuda tuturor directivelor și reglementărilor adoptate de Comunitatea Europeană și a acțiunilor internaționale și naționale în acest domeniu, calitatea mediului lasă de dorit

atât la nivel regional, cât și planetar. Așa cum a fost definit prin tratatul de la Maastricht, obiectivul global al Comunității Europene (EC) este acela „de a promova o dezvoltare economică durabilă”. Dezvoltarea durabilă reclamă utilizarea unor instrumente ale politicii de mediu și recomandă ca responsabilitatea de mediu să fie împărțită între autorități, industrie, consumatori etc. La nivelul Comisiei Europene acest aspect este probabil cel mai bine evidențiat în Schema de Audit și Eco – management (EMAS I) care a fost adoptată de Consiliul Europei pe 29 iunie 1993 prin Reglementarea nr. 1836 / 1993, ca o prevedere ce permite companiilor participarea voluntară în cadrul schemei de management de mediu, fiind deschisă organizațiilor din sectorul industrial ce funcționează în cadrul Uniunii Europene și în Spațiul Economic European. Această reglementare a intrat în vigoare în iulie 1993, dar totuși schema a fost deschisă participării organizațiilor, tocmai în aprilie 1995, aplicându-se tuturor celor 15 state membre UE și celor trei state membre ale ariei economice UE: Norvegia, Islanda și Lichtenstein. Celelalte reglementări ale Consiliului și Parlamentului European, respectiv Decizia (EC) nr. 681/2001 [3] și Recomandarea (EC) nr. 680/2001 [5], au stat la baza apariției EMAS II (martie 2001) prin adoptarea ghidului pentru implementarea Reglementului (EC) nr. 761/2001 (septembrie 2001), care permite participarea voluntară a organizațiilor în cadrul schemei EMAS.

În România, Ordinul Ministrului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 444 din 08/05/2006 pentru modificarea și completarea Ordinului Ministrului Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului nr. 50 din 01/14/2004, stabilește procedura de organizare și coordonare a schemelor de management de mediu și audit (EMAS) în vederea participării voluntare a organizațiilor la aceste scheme, pentru:

- introducerea în cadrul organizațiilor care desfășoară activități cu impact asupra mediului a sistemului de management și audit de mediu;
- evaluarea și îmbunătățirea performanțelor de mediu ale organizațiilor;
- furnizarea de informații relevante de mediu publicului și altor părți interesate din afara organizațiilor.

Acest Ordin se aplică organizațiilor din toate domeniile de activitate, care doresc să-și îmbunătățească performanța de mediu (pentru o parte a activității sau pentru toate activitățile desfășurate). În cadrul Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile există Comitetul Consultativ EMAS, iar în cadrul ANPM este organizat Biroul EMAS, ca parte a Serviciului Managementul Riscului din cadrul Direcției Controlul Poluării și Managementul Riscului.

Biroul EMAS este constituit din experți în domeniul managementului și auditului de mediu. Comitetul Consultativ EMAS aprobă, iar Biroul EMAS, ca secretariat tehnic al Comitetului Consultativ EMAS este responsabil

cu înregistrarea organizațiilor în cadrul EMAS prin asigurarea înscrierii și menținerii organizațiilor în registrul național EMAS.

4. PREOCUPĂRI ȘI REZULTATE PENTRU ÎNREGISTRĂRI / CERTIFICĂRI EMAS

În vederea implementării schemei de management de mediu și audit (EMAS) în România, se remarcă preocupările autorităților naționale centrale de mediu (MMDD și ANPM) concretizate prin:

- aplicarea legislației subsecvente cu privire la următoarele acte de reglementare:
  - regulamentul de organizare și funcționare a Comitetului Consultativ EMAS și a Biroului EMAS;
  - procedura / sistemul de acreditare a verifcătorilor de mediu și de supraveghere a activității acestora;
  - procedura de înregistrare a organizațiilor la EMAS.
- elaborarea și actualizarea permanentă a unei baze informaționale de date cu privire la stadiul implementării standardelor de management de mediu (ISO 14001 și EMAS) în România;
  - organizarea unor Seminarii TAIEX în domeniul EMAS (iunie 2006 și iulie 2007, la București) de către Comisia Europeană, prin prezentarea de către experții unor state comunitare (Anglia, Austria, Cehia, Italia și Slovacia) și a experților români, a unor studii de caz cu privire la informarea atât a autorităților de mediu (centrale, regionale și locale), cât și a organizațiilor interesate de EMAS, asupra stadiului și evoluției sistemului european de management de mediu și audit (EMAS) în aceste state. Din sinteza materialelor prezentate la Seminariile TAIEX - EMAS, mai sus menționate, se remarcă următoarele:
    - înregistrarea și certificarea EMAS a două organizații în România: S.C. „Continental Automotive Products” S.R.L. – Timișoara (certificare externă) și „Asociația Zona Metropolitană Oradea” (certificare națională), după cum se arată în figura 2.

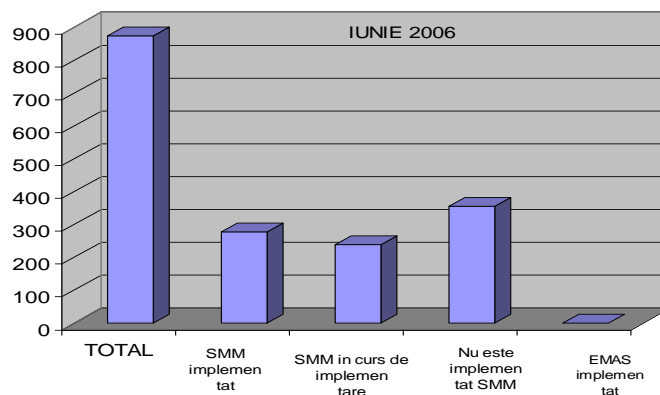

Fig. 2

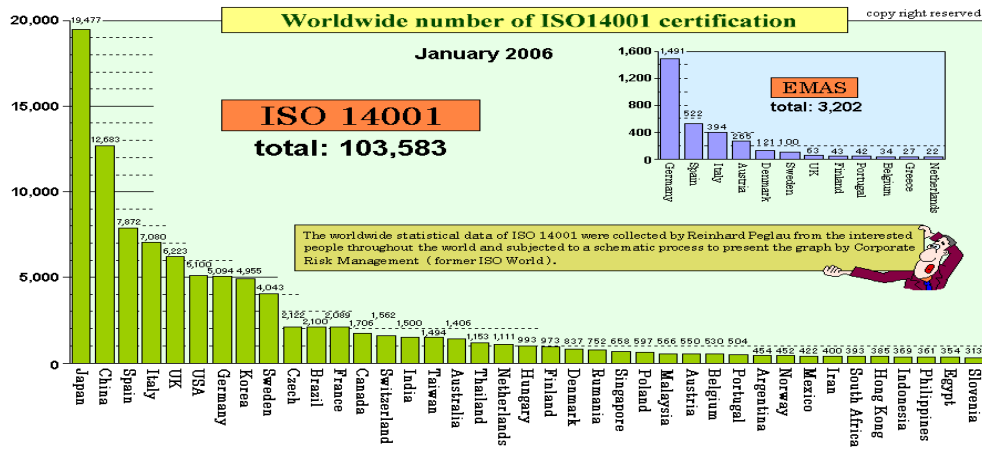

Fig. 3

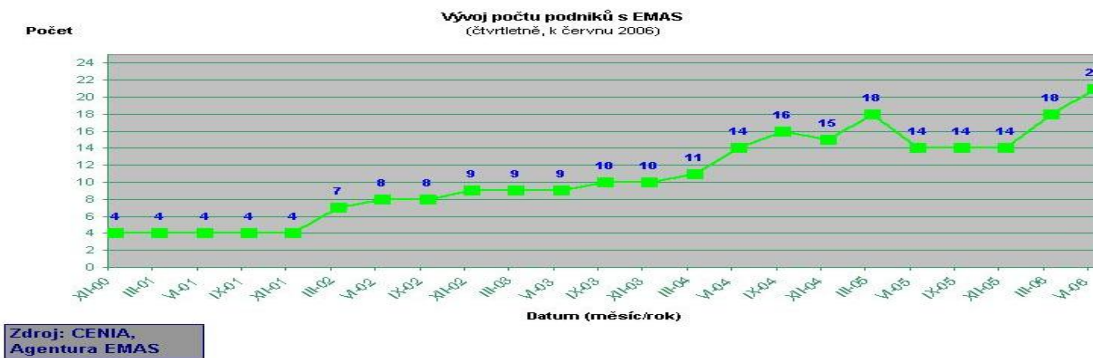

Fig. 4.

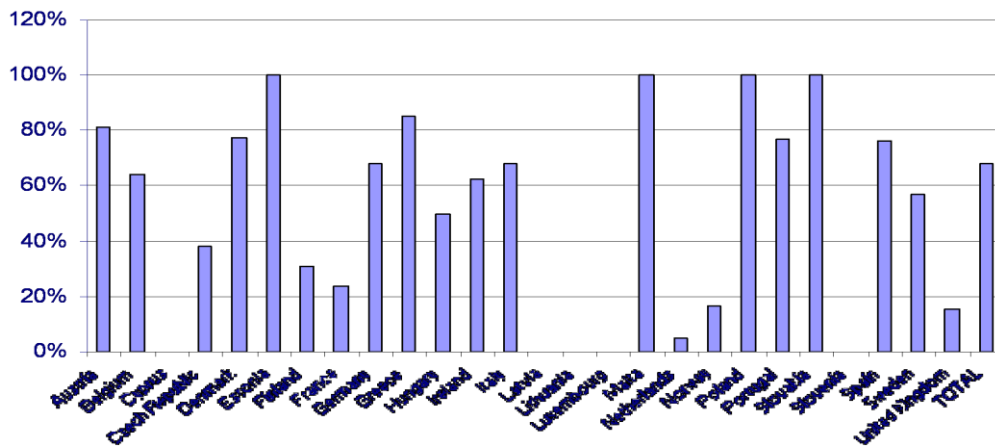

Fig. 5

– stadiul implementării internaționale (ISO 14001) și europene (EMAS) a sistemelor de eco-management și audit (v. fig. 3);

– situația înregistrării și certificării EMAS a unor organizații din statele membre UE (ex: Cehia, v. fig. 4);

– situația procentuală a înregistrării și certificării EMAS a organizațiilor în Comunitatea Europeană (v. fig. 5);

– înregistrarea / certificarea EMAS a organizațiilor din statele comunitare ține seama de natura domeniului industrial solicitat: construcții; metalurgie; chimie; celuloză și hârtie, textile-pielărie etc.

Având în vedere avantajele mai sus menționate pentru înregistrarea EMAS a unei organizații, asistăm în momentul de față, când procesul de implementare a schemei de eco-management și audit EMAS este finalizat în

ROMÂNIA, la manifestarea interesului de înregistrare / certificare EMAS a unor organizații naționale, precum și la crearea unei structuri de verificatori de mediu și audit EMAS, care în mod evident se adresează și tuturor instituțiilor de învățământ, pentru implicare fundamentală și sprijin major în acest demers.

Așadar, participarea la EMAS a sistemului național de învățământ este imperios necesară întrucât acesta, printr-o extinsă popularizare la nivel preuniversitar și universitar, ar putea contribui la evaluarea și îmbunătățirea performanței de mediu atât a unor instituții de învățământ, cât și a altor organizații (companii, autorități sau instituții, corporații, firme, întreprinderi cu răspundere limitată sau cu orice alt statut juridic, publice sau private), ce desfășoară activități cu impact asupra mediului. În acest sens, „Schema Comunitară de Ecomanagement”, referindu-se numai la participarea voluntară a organizațiilor, respectiv înregistrare / certificare, ar putea totuși necesita introducerea EMAS-ului ca disciplină de învățământ preuniversitar, în deplină concordanță cu practicile europene (cum de altfel, funcționează în Italia la nivelul unor „Școli EMAS”),

precum și cu principiile dezvoltării durabile a societății românești.

BIBLIOGRAFIE

- [1] * * * Regulation (EC) no 761/2001 of the European Parliament and of the Council of 19 March 2001 allowing voluntary participation by organisations in a Community eco-management and audit scheme (EMAS).
- [2] * * * Regulamentul Consiliului și Parlamentului European nr. 196/2006/CE pentru modificarea Anexei I a Regulamentului nr. 761/2001/CE luând în considerare Standardul EN ISO 14001:2004.
- [3] * * * Decizia Comisiei nr. 2001/681/CE, Ghid pentru implementarea Regulamentului nr. 761/2001/CE.
- [4] * * * Recomandarea Comisiei nr. 2003/532/C, Ghid în vederea selectării și utilizării indicatorilor privind performanța de mediu în implementarea EMAS.
- [5] * * * Recomandarea Comisiei nr. 680/2001/CE, Ghid pentru implementarea Regulamentului nr. 761/2001/CE.
- [6] * * * http://ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm.
- [7] * * * <http://www.mmediu.ro>.